

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 51/2014-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. februára 2014 predbežne prerokoval sťažnosť R. H., zastúpeného euroadvokátom JUDr. Lubomírom Müllerom, Symfonická 1496/9, Praha 5, Česká republika, vo veci namietaného porušenia čl. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 10 C 103/2011-55 z 24. apríla 2013 a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co 458/2013-60 z 26. augusta 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. H. o d m i e t a.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. decembra 2013 doručená sťažnosť R. H. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného euroadvokátom JUDr. Lubomírom Müllerom, Symfonická 1496/9, Praha 5, Česká republika, vo veci namietaného porušenia čl. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny a

práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 10 C 103/2011-55 z 24. apríla 2013 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Co 458/2013-60 z 26. augusta 2013 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd napadnutým uznesením nepriznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania v konaní vedenom na základe návrhu sťažovateľa ako navrhovateľa proti Slovenskej republike – Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky ako odporcovi o zaplatenie 6,64 € z titulu náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátnej moci, konkrétne náhrady trov trestného konania. O trovách konania rozhodol okresný súd napadnutým uznesením po tom, ako svojím uznesením č. k. 10 C 103/2011-31 z 15. marca 2012 konanie zastavil pre späťvzatie návrhu sťažovateľom z dôvodu, že odporca priznal navrhovateľovi uplatnenú náhradu trov trestného konania.

Krajský súd v napadnutom uznesení zhrnul dôvody rozhodnutia okresného súdu v napadnutom uznesení, ako aj odvolacie dôvody sťažovateľa proti tomuto uzneseniu takto: „Z procesného hľadiska... odporca zavinil, že konanie muselo byť zastavené, a preto je s poukazom na § 146 ods. 2 O. s. p. povinný zaplatiť navrhovateľovi trovy konania. Navrhovateľ si však uplatnil náhradu trov konania predstavujúcich trovy právneho zastúpenia vo výške 72,25 eura. Súd prvého stupňa poukázal na skutočnosť, že ide o drobný spor (§ 200eu ods. 1 O. s. p) a vyčíslené trovy konania sú viac ako desaťnásobne vyššie ako žalovaná istina. Z úradnej činnosti mu je známe, že navrhovateľ si uplatnil aj ostatné čiastkové nároky, ktoré mu titulom náhrady škody vznikli vydaním toho istého nezákonného súdneho rozhodnutia. Vzhľadom k tomu, že všetky tieto nároky mohli byť predmetom jedného konania, čo by bolo v súlade so zásadou hospodárnosti konania, pričom takéto samostatné uplatňovanie jednotlivých nárokov viedlo súd prvého stupňa k záveru, že jeho účelom je práve navýšenie trov právneho zastúpenia, s poukazom na § 150 ods. 2 O. s. p. navrhovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia nepriznal. Urobil tak aj vzhľadom na výšku doteraz priznaných trov v ostatných súvisiacich konaniach – v konaní

sp. zn. 26C/112/2011 boli navrhovateľovi právoplatne priznané trovy právneho zastúpenia vo výške 106,91 eura (žalovaná istina 390 eur) a v konaní sp. zn. 7C/107/2011 vo výške 48,24 eura (žalovaná istina 23,41 eura), t. j. spolu 155,15 eura. Zároveň z pripojeného spisu sp. zn. 21 C/120/2011 zistil, že sa v ňom navrhovateľ domáha ďalšieho čiastkového nároku súvisiaceho s vydaním totožného nezákonného rozhodnutia, pričom v spise sa nachádza späťvzatie (o ktorom nebolo doposiaľ rozhodnuté), v ktorom si navrhovateľ uplatnil trovy právneho zastúpenia vo výške 394,74 eura, pričom vzhľadom na výšku žalovanej istiny (1.458,79 eura) je predpoklad, že tieto mu budú priznané. Priznanie žiadanych trov právneho zastúpenia navrhovateľovi v predmetnom konaní by preto bolo vzhľadom na výšku žalovanej sumy – 6,64 eura značne neprimerane.

Proti uzneseniu podal odvolanie navrhovateľ a žiadal napadnuté uznesenie zmeniť a priznať uplatnené trovy konania. Uviedol, že mal dôvody, prečo žaloval jednotlivé položky samostatne. Odporca najprv odškodnenie odmietol vo všetkých položkách a až následne a postupne niektoré položky priznal. Je zrejmé, že každá položka si vyžaduje vlastný prístup a vlastné dokazovanie. Rovnako je tomu v prípade žalobného návrhu, ktorý musí byť voči jednotlivým položkám špecificky spracovaný. Ak súd uznal, že v žalobe o iné položky bola navrhovateľovi náhrada trov konania správne priznaná, nie je dôvod, aby pri náhrade nákladov trestného konania bolo postupované inak, keď i v tejto položke bol úspešný. Celková požadovaná suma náhrady trov konania 72,25 eura nie je nijako extrémna, ktorá by mala pre odporcu znamenať existenčné problémy...“

Krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu.

Podstatou sťažnostných námietok sťažovateľa je jeho nesúhlas so skutkovými a právnymi závermi okresného súdu a krajského súdu pri rozhodovaní o jeho trovách konania.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd svojím nálezom vyslovil porušenie práv sťažovateľa podľa čl. 1 listiny, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením

okresného súdu a uznesením krajského súdu, tieto uznesenia zrušil a krajský súd zaviazal na náhradu trov konania sťažovateľa pred ústavným súdom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo

procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľa uznesením okresného súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľka sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jej dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľky je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

O ochrane práv sťažovateľa, ktorých porušenie namietal vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu, mal právomoc rozhodovať v odvolacom konaní krajský súd. Vzhľadom na uvedenú zásadu subsidiarity preto nie je v právomoci ústavného súdu preskúmať uznesenie okresného súdu, a ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol

sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľa uznesením krajského súdu

Podľa čl. 1 listiny ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu čl. 1 listiny ústavný súd uvádza, že tento článok listiny je vstupnou bránou do úpravy základných práv a slobôd listinou a ako taký majú charakter všeobecného princípu tejto úpravy. Napriek tomu, že aj tento článok je implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, nemá charakter základného práva a slobody, ktorého ochrany by sa bolo možné samostatne domáhať pred ústavným súdom (m. m. I. ÚS 7/2010).

Predmetom sťažnosti je sťažovateľom tvrdené porušenie označených práv tým, že vo veci konajúci krajský súd (a ani okresný súd) nerozhodol v súlade s jeho právnym názorom o trovách konania, a tým porušil jeho základné právo podľa čl. 36 ods. 1 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Rozhodovanie o náhrade trov je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 36 ods. 1 listiny, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom, porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

Z judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010) vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle.

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 229/07, III. ÚS 315/08) konštatuje, že práva na súdnu ochranu a v jeho rámci náhrady trov súdneho konania sa možno domáhať len spôsobom a v medziach zákona, ktorý upravuje podmienky na jej priznanie (čl. 51 ods. 1 ústavy).

Vo všeobecnosti platí, že spor o náhradu nákladov konania nedosahuje spravidla sám osebe intenzitu predstavujúcu možnosť porušenia základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citelne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky nákladov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a ku zrušeniu napadaného výroku o nákladoch konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo.

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal namietané uznesenie krajského súdu.

Po preskúmaní uznesenia krajského súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľa nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Ústavný súd nezistil, že by krajským súdom aplikovaný postup pri zistení a hodnotení skutkového stavu veci a pri ustálení právnych záverov mohol zakladať dôvod na zásah

ústavného súdu do namietaného uznesenia v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup nemajúci oporu v zákone, a dospel tiež k záveru, že krajský súd svoje rozhodnutie, ktorým potvrdil prvostupňové uznesenie, aj náležite odôvodnil, keď uviedol: „V predmetnej veci nebolo sporné, že nakoľko navrhovateľ vzal späť dôvodne podaný návrh pre správanie sa odporcu, bol by odporca povinný v zmysle § 146 ods. 2 veta druhá O. s. p. nahradiť trovy konania navrhovateľa. Rovnako nebolo sporné, že predmetná vec je v zmysle § 200ea ods. 2 O. s. p. drobným sporom. Spornou bola možnosť aplikácie § 150 ods. 2 O. s. p.

Odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že podmienky pre aplikáciu uvedeného ustanovenia § 150 ods. 2 O. s. p. sú dané. Navrhovateľ si podaním zo dňa 2. 1. 2013 uplatnil trovy konania (titulom trov právneho zastúpenia) vo výške 58,20 eura podľa uznesenia súdu prvého stupňa č. k. 10C/103/2011-31, zo dňa 15. 3. 2012 (za prevzatie a prípravu zastúpenia 31. 7. 2001 200,- Sk a paušálna suma 100,- Sk, spolu 300,- Sk, t. j. 9,96 eura, za návrh na začatie konania 10. 6. 2011 16,60 eura a paušálna suma 7,41 eura, za späťvzatie návrhu 27. 2. 2012 16,60 eura a paušálna suma 7,63 eura) a vo výške 48,64 eura (za vyjadrenie k odvolaniu 23. 4. 2012 16,60 eura a paušálna suma 7,63 eura a za podanie z 2. 1. 2013 16,60 eura a paušálna suma 7,81 eura), spolu 106,84 eura, čo v pomere k žalovanej sume 6,64 eura predstavuje viac ako šesťnásobok sumy uplatnenej pohľadávky; trovy konania v predmetnej veci sú teda proti pohľadávke neprimerané. Pre nepriznanie trov konania napadnutým uznesením tak boli splnené všetky zákonné podmienky § 150 ods. 2 O. s. p. (drobný spor a neprimeranosť trov konania proti pohľadávke). Súd prvého stupňa riadne odôvodnil skutočnosti, ktoré zohľadnil pri uvedenom rozhodnutí. Nenamietol skutočnosť, že navrhovateľ sa domáhal proti odporcovi náhrady škody spôsobenej rozhodnutím o treste, a to

- a) náhrady trov trestného konania vo výške 6,64 eura v predmetnom konaní;*
- b) náhrady nákladov výkonu trestu vo výške 23,41 eura s prísl. v konaní vedenom na súde prvého stupňa pod sp. zn. 7C/107/2011;*
- c) náhrady straty na zárobku vo výške 390 eur s prísl. v konaní vedenom na súde prvého stupňa pod sp. zn. 26C/112/2011;*

d) náhrady nákladov obhajoby vo výške 1.458,79 eura s prísl. v konaní vedenom na súde prvého stupňa pod sp. zn. 21 C/120/2011;

t. j. nenamietol uplatnenie viacerých nárokov na náhradu škody proti odporcovi spôsobenej totožným rozhodnutím o treste, avšak túto skutočnosť pri aplikácii § 150 ods. 2 O. s. p. zohľadnil. Je výlučne vecou navrhovateľa, či si jednotlivé nároky na náhradu škody proti odporcovi uplatní jedným alebo viacerými návrhmi, avšak následne nemožno vylúčiť zohľadnenie uvedenej skutočnosti pri rozhodovaní o náhrade trov konania tak, ako to urobil súd prvého stupňa, a to aj s poukazom na už priznanú náhradu trov konania v týchto iných konaniach.

Pre úplnosť odvolací súd dodáva, že v predmetnej veci bolo konanie oslobodené od súdneho poplatku a preto poplatkovú povinnosť navrhovateľa nebolo potrebné zohľadňovať pri rozhodovaní o náhrade trov konania.

Na uvedenom základe odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne v zmysle § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil...“

Ústavný súd preto nezistil možnosť porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu a je naplnený dôvod na odmietnutie sťažnosti v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sťažovateľa v celom rozsahu sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. februára 2014